

**Pozměňovací návrh Adolfa Beznosky k vládnímu návrhu
zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o
organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění
pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o
zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další
související zákony
sněmovní tisk č. 406**

V ČÁSTI PRVNÍ „Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“, Čl. I, se před dosavadní novelizační bod č. 1 vkládá nový novelizační bod č. 1 (dosavadní novelizační body 1. a 2. se přečíslovávají) v tomto znění:

- 1.** V § 14 odst. 3 se za dosavadní písm. n) vkládá nové písmeno „o)“ (dosavadní písmeno „o)“ se mění na písmeno „p)“) tohoto znění:

„bankám a spořitelním a úvěrním družstvům informace získané při výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, v rozsahu nezbytném pro posouzení schopnosti spotřebitele splácet úvěr a na základě předchozího souhlasu spotřebitele.“

Odůvodnění

Základní povinností bank a spořitelních a úvěrních družstev jakožto věřitelů je posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet poskytnutý úvěr. Dikce zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uvádí, že věřitel není povinen přehlížet pouze k informacím, které mu předloží spotřebitel,¹ ale je-li to nezbytné, může nahlédnout do databází, které obsahují relevantní informace pro účely posouzení bonity spotřebitele.²

Ustanovení přílohy č. 3 vyhlášky č. 163/2014Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, věřiteli přímo ukládá zajistit „že má k dispozici informace, které jí umožní i před sjednáním obchodu zhodnotit finanční a ekonomickou situaci (bonitu) protistrany [...] Povinná osoba zakáže sjednat obchod bez posouzení bonity protistrany.“ Tato vyplývá zejména ze zákona o bankách a prováděcí vyhlášky, ve vztahu ke spotřebitelským úvěrům pak ze zákona o spotřebitelském úvěru.

Podle dohledového benchmarku ČNB při posouzení bonity klienta není postačující provést pouze tzv. *credit scoring*, ale je potřebné i další expertní posouzení. **Povinností věřitele je ověřit faktickou správnost poskytnutých údajů se skutečností**, přičemž šíře požadovaných údajů, jakož i prostředky, techniky a hloubka jejich prověřování, je ponechána na kvalifikovaném uvážení věřitele. Zvolený postup však musí být vůči orgánu dohledu obhajitelný a zpětně ověřitelný.

Databáze vedená Českou správou sociálního zabezpečení umožní poskytnout údaje relevantní pro posouzení úvěruschopnosti osob (spotřebitelů), kterým věřitel hodlá poskytnout úvěr. Na základě těchto údajů pak lze zhodnotit ekonomickou úroveň žadatele a **vyhnout se případnému nepřiměřenému zatížení spotřebitele**, jelikož schopnost žadatele splácet další finanční závazky a hradit nezbytné životní výdaje nesmí být v důsledku poskytnutí úvěru ztížena.

Výše uvedené potvrzuje i směrnice 2014/17/EU o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 („MCD“), která má být do českého právního řádu transponována do března 2016 (viz čl. 20 odst. 1).

V souvislosti s posouzením úvěruschopnosti spotřebitele vydala Evropská bankovní asociace („EBA“) dne 12. prosince 2014 konzultační materiál týkající se obecných zásad pro posouzení úvěruschopnosti (*Draft guidelines on creditworthiness assessment*). Podle tohoto konzultačního materiálu má mít věřitel možnost prověřit schopnost spotřebitele splácet úvěr, jeho platební a

---

¹Viz rozhodnutí NS sp. zn. 32 Odo 1726/2006, podle kterého je při jednání s odbornou péčí nutné si rozhodující informace ověřit ještě z dalších zdrojů a nespoléhat se pouze na sdělení spotřebitele.

²Obdobně viz § 8d písm. d) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého platí, že banka se s ohledem na charakter, rozsah a složitost svých činností nemá spoléhat pouze na vnější úvěrové hodnocení při posouzení úvěrové bonity subjektu, ale vycházet i z jiných hodnocení.

finanční historii a další změny v průběhu rozhodného času. **Získané informace mají být použity ze zdroje, který umožní ověřit správnost údajů poskytnutých od spotřebitele,** a současně má být rozsah informací v nevyhnutné míře, proporcionální a vhodný. Je-li spotřebitel OSVČ nebo osoba, která má sezónní nebo nepravidelné zaměstnání, má věřitel oprávnění požadovat předložení dalších dodatečných informací, zejména ověření dokumentace týkající se příjmů spotřebitele třetí osobou.

Lze uvést, že cílem předkladatele je postavit po právní stránce najisto oprávnění bank a spořitelních a úvěrních družstev žádat o informace z databáze ČSSZ a tomu odpovídající právní povinnost ČSSZ takové informace poskytnout. Vycházeje dále ze statusu ČSSZ³ nelze uvést důvod, který by bránil v poskytování údajů z registru osob. Věřitel navíc jako správce osobních údajů dodržuje všechny povinnosti vyplývající ze zákona o ochraně osobních údajů a zároveň má nastavený interní systém, který zabraňuje zneužití osobních údajů. Získané údaje budou dále výhradně použity pro účely posouzení bonity klientů při poskytnutí úvěru za současného dodržování principu proporcionality.

Uzákonění výše uvedeného oprávnění finančních institucí a povinnosti ČSSZ vykazuje kromě výše uvedeného následující jednoznačně pozitivní efekty.

Ochrana zájmů zaměstnance

Ověřováním údajů v databázi ČSSZ lze odhalit **nedostatky v plnění zákonných povinností ze strany zaměstnavatele** dle zákona č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Rozpory v údajích poskytovaných zaměstnanci určitého zaměstnavatele mohou přispět k odhalení chyb či záměrného neplnění povinností zaměstnavatelů v oblasti odvodů pojistného na sociální zabezpečení. Neplnění takovéto povinnosti může mít významný dopad na zaměstnance při následném uplatňování nároku na dávky sociálního zabezpečení.

Pro **posílení ochrany osobních údajů zaměstnance** je významným přínosem zejména eliminace používání alternativních nástrojů k nezávislému ověření údajů sdělovaných klientem. V běžné praxi je totiž věřiteli využíváno přímé ověřování u zaměstnavatele klienta, při kterém existuje zvýšené riziko porušení práv zaměstnance jako osoby, jejíž údaje jsou chráněny zákonem o ochraně osobních údajů. Tento druh ověřování nelze použít v situaci, kdy zaměstnavatel odmítá dané informace ověřit, a navíc je zde určitá míra nespolehlivosti v případech, kdy zaměstnavatel záměrně poskytuje chybné údaje, což je pro věřitele obtížně rozpoznatelné. Ověřování údajů v databázi ČSSZ pro účely plnění povinností v rámci posouzení schopnosti spotřebitele splácet úvěr by navíc bylo **prováděno pouze na základě souhlasu klienta.**

Řádný výběr pojistného na sociální zabezpečení

Žádosti klientů o ověření dat v databázi ČSSZ vytvářejí další prvek kontrolního mechanismu, který nejenže umožňuje identifikovat porušování zákonných povinností ze strany zaměstnavatelů, ale též pozitivně přispívá k vytvoření prostředí, ve kterém se se zvýšenou pravděpodobností nezákonné jednání zaměstnavatele podaří odhalit. Tento fakt sám o sobě působí preventivně, jelikož odrazuje zaměstnavatele od porušování zákonných povinností.

---

³ČSSZ je organizační složka státu, rozpočtová organizace podřízena Ministerstvu práce a sociálních věcí. Nejedná se o samostatnou právnickou osobu. Kompetence ČSSZ jsou vymezeny v zákoně č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Ekonomický užitek pro zúčastněné strany

Má-li věřitel možnost nezávislého ověření dat významných pro posouzení bonity žadatele o úvěr, získává prostor pro snížení rizikové přírážky v úrokové sazbě, což ve výsledku znamená nižší cenu úvěru pro spotřebitele.

Alternativou navrženého postupu by samozřejmě mohlo být **přenesení povinnosti obstarávat příslušné údaje (výpisy) z databází ČSSZ na klienta**, t.j. na spotřebitele. Takový postup by však byl z hlediska klienta značně uživatelsky nekomfortní, ale především by představoval **nesmírnou administrativní, organizační a nákladovou zátěž pro samotnou ČSSZ**, a to především s ohledem na stávající každoroční objem několika stovek tisíc spotřebitelských úvěrů poskytovaných bankami a spořitelními a úvěrními družstvy a v souvislosti s připravovanou přísnější regulací poskytování spotřebitelských úvěrů v podobě zákona o úvěru pro spotřebitele. Z toho dosti jednoznačně plyne, že navržené **databázové elektronické vyřizování žádostí o údaje z databází ČSSZ je výrazně levnější a efektivnější variantou**.

Snížení finanční kriminality, počtu nesplácených úvěrů a zvýšení sociální ochrany

Proces ověřování dat v databázi ČSSZ významně omezuje možnost páchání trestné činnosti spočívající v podvodném vylákávání úvěrů z finančních institucí. Významný subsidiární efekt tak lze vysledovat v nižším počtu případů finanční kriminality řešené orgány činnými v trestním řízení. Stejně je tímto způsobem zvýšena ochrana osob, které jsou k páchání takové trestné činnosti zneužívány a následně se dostávají do problematické sociální situace.

Pozitivní dlouholetá praxe ve Slovenské republice

Služba ověřování údajů sociálního pojištění je v obdobném rozsahu provozována na Slovensku ve vztahu: klient – banka – Slovak Banking Credit Bureau – Sociálna poisťovňa, od roku 2007 bez evidovaných stížností nebo soudních sporů vztahujících k provozu služby a poskytování údajů. Z toho důvodu lze předpokládat přínos této služby i v případě zavedení v České republice.